

VOJNIR TEDOLDI NA ZASEDANJU GLAVNEGA SVETA SKGZ Splošno slabo stanje v Beneški Sloveniji

Vprašanje emigracije in spremembe v njeni strukturi - Polna narodna neenakopravnost kljub ustavnim določbam

Na nedeljskem zasedanju glavnega sveta SKGZ je posegel v diskusijo tudi Vojmir Tedoldi, urednik "Matajurja", ki je govoril o razmerah v Beneški Sloveniji. Uvodoma se je najprej dotaknil gospodarskih pogojev, katerim daje osnovni pečat pasivnost področja in z njo povezani pojav emigracije. S tem v zvezi, je poudaril, se je stanje v zadnjih treh letih spremenilo. Danes ne obojuje na delo v tujino samo mladi, temveč tudi ženske in mladin. V zahodnih deželah, posebno Nemčiji, je opaziti naraščajoči pomanjkanje delovne sile. Povpraševanje po njej je potemtakem veliko, pa so zaradi tega kapitalistični delodajalci, ki je doma ne najdejo v zahtojni meri, nadvse zanimajo za ono iz tujine. Da bi jo privabil — je dejal Tedoldi — ji nudijo ugodne pogoje: gradijo stanovanja, ustvarjajo možnosti za šolanje otrok in določajo strokovne kvalifikacije delavcev samih tvid. Kljub posledica tega je tudi sprememba v strukturi emigracije: beneških Slovencev, ki se je postopno spremenila iz sezonske v stalno. Ljudje odhajajo, si poiščejo zaposlitev in ne se vračajo več. Tako je v Beneški Sloveniji število prebivalstva začelo postopno padati, obenem pa se krči površina obdelovalne zemlje. Vsi znaki kažejo, da bo ta pojav stalne emigracije še trajal. Po nepopolnih podatkih — uradnih podatkov nima — odhaja danes iz Beneške Slovenije na delo v tujino okrog 30 do 40 odstotkov prebivalstva.

Da bi se v takšnem položaju rešilo, kar se rešiti da, bi se na področju Beneške Slovenije morali resneje in odlošneje uveljaviti sicer se zakon za gospodarsko, kakor tudi za pasivnih predelil in tako imenovani "zeleni načrt", ki pa tu, bržkone iz povsem določenih razlogov, ostaja samo na papirju. In odveč bi bilo poudarjati, kako nujna je tudi čimprej uresničitev avtonomne dežele Furlanije-Julijske krajine, s posebnim statutom, tako da bi bil čim bolj zavestno in v celoti vključen v razvoj gospodarski razvoj, kakor tudi pravico in demokratično uveljavljanje položaja slovenske manjšine živčice v okviru njenih meja. Nadležni je Tedoldi omenil, kako emigracija vpliva na miselnost izseljencev, ki se v novih krajih spreminjajo iz konse-

vativnih malokmetičkih gospodarjev v predelovalnih ustanovah in osnovnih šolah.

2. Nadpovprečno število učilnic, oziroma šolskih poslopij, posebno v primeru z ostalimi pokrajinskimi Italije, kar je očitno povezano z razmerodavnimi nameni.

3. Vse močnejša fluktuacija učnega osebja, ki iz slovenskih hribovskih krajev beži v furlansko ravnino.

V neposredni zvezi z omenjenimi diskriminacijskim stanjem, je rekel Tedoldi, se danes v osnovnih šolah in otroških vrtcih ne čuje niti besedica v slovenskem jeziku, pa tudi ne — razen v redkih primerih — v cerkvi ali v občinskih uradih. Prepovedana je celo 200 izvoljenim slovenskim občinskim svetovavcem. Z eno besedo, stanje v tem pogledu je takšno, da je v najpopolnejšem nasprotju s členoma 3. in 4. republiške ustave, ki slovenskemu življu zagotavljata vse pravice enakopravnih italijanskih državljanov.

Kat zadeva šolstvo pa:

1. Pospešeno emigracijo, ne glede na spol.
2. Pojav in dvig izselitve.
3. Zmanjševanje obdelanih površin in splošno propadanje kmetijstva.
4. Neučinkovito izvajanje vladnih zakonov v korist hribovskih krajev in pasivnih predelov ter omejenosti za izvajanje "zelenega načrta".

Kat zadeva šolstvo pa:

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

Američanka FitzGerald v «Tivoliju»

V baru «Tivoli» vise to pot met dela inozemskega umetnika. To to ribe ameriške kiparke Joan FitzGeraldove. Njeno kitaro ustvarjanje je sicer tudi stopano, a la z enim samim kipom, kar je pač pojojevo in prostorom, ki je namenjen predmetom gostinskih vrstam. S pri- tobo razstavo se za to sezono umetniško-informativna dejavnost v baru «Tivoli» končuje. Konč- je pa verjetno tudi za vedno, saj se merodajna oblika nastopi- je proti slikarskim razstavam v vseh lokalih.

Joan FitzGeraldova, ki nosi to slavno ime ameriškega pisatelja, ni z njim v sorodstvu. Pred to se je preselila iz Pariza v Benečijo, in čeprav je Američanka, jo odlikuje velika ljubezen do tega, kar je evropsko. Iz ka- taloga razstave v New Yorku, Parizu, Florenci, večkrat v Chi- cagu, kjer je doma, in v Bene- ciji. Potemtkem je njen nastop v Trstu, čuditi le z grafičnimi deli, posebno v eni, v kateri jo kaže na razstode zanimanje v sve- to za naše mesto.

V njenem kipu gola gola moča, razenem, s pristnostjo oču- tvenim prvotnih kiparjev, katerim je bilo klesanje iz bogastvu de- jevine, znane se močmi arhaični človeka izplaznih prvin, ki se pa- točno vzporredno z oči. Njena umetniška preprežajo v paktovno življenjskih se ameriško vido vidno plavski rib, kot nekatke mehke stene predine, s katerimi tje v globino svojih grafičnih pripo- kladi pred nežnimi obziri otrok. Občudujoče zro skrozi to migu- joče tkivo življenjskih črt.

FitzGeraldova razglaja v teh ribah ono njej tako lastno pre- progo, čisto ženstvenost brez vi- zualnih pridrukov enakopravnosti spolov v umetniškem u- stvarjanju.

Ledeča prozornost, s katero bradi ribe, je osnova tudi v o- stalih delih, ki jih vse posveča umetnostnemu izoblikovanju slo- venskega pesnika, kot takega, na razpadi njegove duševne osnove. Verjetno so nastali pod vplivom podelitve Nobelove nagrade Iru Andriću. Pripovedno-pesniški stik,

ki nam ga posredujejo FitzGer- aldove grafike, je morda prav on, kar bo učina izmed slučajnost- nih obiskovalcev najraje obču- tila, dočim bo poznavalec cenil predmetno izčlenjeno obliko, ki jo umetnica s tako lahkoto doseže v vseh risab svoje razstave.

Kolektivna v «Rettori»

Po precejšnjem premoru je v galeriji «Rettori» spet razstava slik, na kateri sodeluje skupno deset razstavljavcev, samih urad- nih avtorjev, ki izpričuje, da v raz- veseljivo dejstvo, ki izpričuje, da v omenjenem nelahkem poklicu delujejo tudi osebe visoke senzi- tivnosti in med njimi kar pravi slikarji, ki imajo za seboj že ne- kaj osebnih razstav, kot na pri- mer Pietro Grassi, laterega dela se vidno ločijo od ostalih po crta- sti oddelavi pokrajini in morja in slikovito učinkujočih stavb.

Presenečenje te razstave pa je že precej znani Pisani, ki se je v poslednji dobi tehnično raz- rastel v ekspresionističnih poču- bah nadpovprečne kakovosti. Je to nedolžno rojen slikar z iz- ostrenim čutom za umetniško predelavo stvarnosti, ki kaže mno- go izvornosti in bi se zato z ob- sežnejšo osebnostjo razstavo go- tovalno kmalu uvrstil v krog vidnejših domačih likovnikov. Olja kot so "Luk", "Grške razvaline", "Maček", so zadostno jamstvo za njegov nadaljnji uspeh.

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Dokazali boste, da ste svojim nalogom kos, pa čeprav vam bodo nastavljali polena. Ljubosumje v hiši.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Dan kot nalašč za trgovske posle. Dobro boste razpoloženi in to bo vplivalo tudi na razpustne odnose.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Vo- globite se v svoje delo, da vas ne spodnesejo. Iskrenost bo najboljši orodje proti ljubosumnosti.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Preobli- žili ste s delom, kar vas ovira pri prevzemu odličnih ponudb. Načr- li za bodočnost.

LEV (od 22.7. do 22.8.) Pazite, da vam ne spodleti. Preveč ste površni.

VRNI SE SREČNO DOMOV!

«Vrni se srečno domov!» — se glasi napis, s katerim agenti prometne policije v nekaterih krajih Za- hodne Nemčije opozarjajo voznike tudi v lokalih, pri časi — pliva

NIKOLI NE VEŠ, KJE TE ČAKA SREČA

Mladi pustolovec, ki je postal zet maharadže in general

Prihod mladega krojača Solarolija v Indijo - Njegov po- vratek domov, kjer je postal general in kraljevi pribočnik

Sardhana je naselje, oziroma večja vas, kakršnih je v Indiji na tisoče. Ni oddaljeno več kot sto kilometrov od Delhija. Ze od daleč javljajo njegovo pri- stotnost skupine visokih gladkih palm, z bormim umazanim so- pom listov na vrhu. Hišice so izdelane iz blata, one, ki so last premožnejših oseb, so olepane z ometom, a sredi njih teče glavna cesta, ki je obenem trg, se pravi prizorišče vse poslov- ne dejavnosti v naselju. Trgo- vinice se tesno drže druga dru- ge, osenčene s platenimi stre- ham, ki se zde kot jadra. Mimo njih se nepretrgoma pretaka re- ka ljudi, v živahnem nepočaka- nem gomanjenju, s tisočimi leti- kretnjaki in glasovi, ki se zli- vajo v nekakšen brenteč mrmranje. Na pogled je priza- devnost teh ljudi velika in opa- zovalec bi v začetku imel vtis, da bodo ljudje pokupili vse, kar se jim nudi, v resnici ne kupi- jo ničesar, ali zelo malo.

Toda Sardhana je nekoč bila prestolnica dajirja, se pravi fevdalne države, ustanovljene okoli konca XVIII. stoletja od mongolskega cesarja Shah Ala- ma, ki je z njo hotel poplatiti us- luge nekega nemškega pustolo- vca.

Zgodba je, da je zaplete- na, vendar jo je moč prikazati tudi v kratkem. V drugi polovi- ci XVIII. stoletja se je nekoga dne pojavil v Indiji neki Wa- ther Reinhardt iz Trierja, ki se je bil prijavil v vojsko Angleške indijske družbe. Po desetih letih dokaj burnega in ne docela bre- madežnega življenja, ga znova srečamo kot poveljnika, oziroma gospodarja najemniške tolpe, vojaško dobro organizirane in izveščane, ki so v njej po- veljevali častniki irskega, ho- landskega, francoskega, švica- skega, nemškega porekla, preka- ljenj v nešteti bitkah proti An- gležem, v službi tega ali onega maharadža. Ta Reinhardt je bil odličen bojovnik, toda tudi ni- manjši užival, posebno ko je šlo za mlada dekleta, ki so v veli- kem številu izpolnjevali njegov harem. In da bi si za svoje gre- he naslednjega življenja izprosil milosti, se je prijavil za zaščit- nika raznih katoliških misij, ki so obstajale v deželi. Zaradi temne barve polti in njegovega zaprtega značaja, so mu bili da- li vzdevek «Mračni».

Leta 1787 je «Mračni» za račun bharadpurskega radže oblegel Delhi, ki ga je zatem zavzel. Tu se je zaljubil v neko mla- do, «komaj petnajstletno dekle, ki je bilo z materjo prišlo iz Kašmira, pa sta v mestu obo- pali s plesnimi točkami. Spočet- ka je «Mračni» mislil, da bo mladenko, lepoticno prekrasne- telesa in nepopadnih lepih oči, enostavno vključil v svoj ha- rem in se napil vse sladkosti njene ljubezni. Toda ta mu je dejala: «Ali zakon ali pa nič? Razumljivo, da se «Mračni», ki je kar gorel od nestrpnosti, da si jo vzame, ni mnogo pomi- ljil. Takoj jo je poročil.

Vtem mu je cesar, iz hvaležno- sti za storjene usluge, poda- ril v dedno last dija- kate- rega glavno mesto je bilo Sa- rdhana. In ko je l. 1778 Rein- hardt umrl, je njegova vladar- ica, begum, kot jo tu imenu- jejo, postala mala plesalka. O- obenem pa je postala še nekaj drugega, namreč glavni povelj- nik sicer majhne, toda dobro izveščane in solidne vojske. In to ni postala samo zaradi lep- šega, marveč z resnično boje- vitimi nameni. Sestindvajset let,

se je bojevala za cesarja, po- veljujoč svojim četam izza za- ves svoje nosilnice, kjer je običajno krepko vlekla svojo pi- po. Kmalu po smrti svojega moža, je prestopila v katoliško vero, vendar se je držala mo- hamedanske navade, da se, ra- žen pred svojimi najbližjimi, ni kazala z odkritim obrazom. Le- ta 1804 je z Angliji, ki so ji priznali njene suverene pravice, sklenila sporazum, nakar je modro obrnila plašč po vetru.

Leta 1825 je na strani Angležev stopila v vojno tudi proti bi- šemu gospodarju svojega moža, bharadpurskemu radži.

Nekako v tem času se je In- dijo prišel iskat srečo tudi neki Paolo Solaroli, doma iz Novare, mladenič lepega videza, pogu- men, drugače pa siromašen.

Zgodba o njem govori, da je prav reven prišel v Indijo l. 1826, da je l. 1830 stopil v služ- bo stare begum, nakar da je l. 1843 neznanom nagat spet od- potoval. Sicer obstajata — je pravde verjeti, ki si, seveda, nista preveč podobni. Prva — lahko bi jo imenovali dvorsko — je vsebovana v knjigi, ki jo je l. 1806 v Turinu v dvostopenjski- nih izvodih tiskal Vincenzo Bona, tipograf njegovega veli- čanstva in kraljevskih princev. Druga pa je ona, ki jo je v ne- ki svoji povesti iznesel Augu- sto Alfani, znani florentinski fi- lozof in pisatelj, pa je je kasne- je Pascoli vključil v svojo an- tologijo «Flor da flores».

Vsekakor se zdi, da je prva verzija bližja objektivni resnici od druge. Alfani pravi, da se je Paolo Solaroli reven rodil v Italiji, bil vojak, umrl pa je v svoji deželi kot baron, markiz in general, potem ko je že bil kralj v Sardhanji. Torej, kralj v resnici ni bil, bil pa je, v ko- likor se je poročil z eno pravnu- kinjo stare begum, njen dedič in naslednik na vojaškem po- veljstvenem mestu.

Kot fantič se je izučil kro- jaške obrti, kar mu je odlično pomagalo, da je služil vojsko. Bil je mojster svoje stroke, ta- ko da so ga njegovi tovaršji pro- glasili za najboljšega kroja- ča piemontske vojske. Zaradi tega pa ni bil nič slabši tudi kot bojovnik, kar je dokazal v bo- jih, ki si jih je udeležil v Spa- niji. Potem ko se je od tu vrnil domov, je nameraval odpreti krojaško delavnico, toda neki bivši njegov vojni tovaršji je preprečil, da se je odpravil iskat srečo v Indijo. Med svo- jo priljago je poleg vojaških dokumentov vtaknil še škarje, kredlo, igle in meter. Pet let je kot vojak služil v vojski An- gleške indijske družbe, bil dvakrat ranjen in dosegel stopnjo ka- petana. Potem se mu je zaho- telo, da bi menjal gospodarja.

Ponudil je svoje usluge sardhan- ski begum. Ta se je pravkar bi- la odločila, da menja uniformo svoje vojske. Solaroli je bil ta- koj pripravljen, da to nalogo opravi on. Sešil je naravnost prekrasne uniforme za vojske, vojaške dostojanstvenike, se po- sebno lepo za vnuka stare be- gum polkovnika Dyeja. In, se- veda, nase tudi ni pozabil: se- šil si je uniformo piemontske- ga generala. V njej je bil ta- ko lep in sijalen, da se je vanj zakljubila ena od pravnučnik- stare begum, Gorgija Dye, s katero se je tudi poročil.

Delo komisije za tisk pri SKGZ

Na nedeljskem zasedanju glav- nega sveta Slovenske kulturno- gospodarske zveze je dr. Angel Kukanja govoril o delovanju ko- misije za tisk in o slovenskem tisku v Italiji. Pri tem je re- kel, da je komisija v svojem de- lovanju zabeležila le delne uspe- he in reševala vprašanja po po- trebi in zahtevah, kot so se spro- ti pojavljala. Nato je nadaljeval:

«Takoj od začetka svojega ob- stoja se je morala komisija u- kvarjati z izdajo »Jadranskega koledarja«, ki je do tedaj izha- jal v okviru Založništva tržaškega tiska. Ko je iz tehničnih razlo- gov ZTT ostalo še nadalje izda- jatelj koledarja, ga je z letom 1959 SKGZ prevzela pod svoje »pokroviteljstvo«. S koledarjem pa je vsako leto bilo v razproda- ji še štiri ali pet knjig, ki smo jih pod ugodnimi pogoji dobili od »Prešernove družbe« v mati- ni državi, za kar naj bo tudi na tem mestu izrečena naša iskre- na zahvala.

«Vsekakor pomeni izdajanje »Jadranskega koledarja« pomemben delež k prosvetno-kulturni pod- bi Slovencev v Italiji, kajti kole- dar izhaja vsako leto, obravnava pa tematično manjšinskega zna- čaja, gospodarsko in kulturno pro- blematiko Slovencev in mejah Ita- lije ter njih leposlovno delo in raz- no drugo zanimivo čtivo. Te pozitivne plati so še pomembnej- še, če upoštevamo da gre s ko- ledarjem vsako leto še štiri do pet knjig Prešernove družbe med veliko število naših bravcev.

«Drugo vprašanje, — je nada- ljeval dr. Kukanja — ki je bilo stalno na dnevnem redu komisije za tisk, je bila občutna potreba vseh, ki se s problematiko naše manjšine ukvarjajo, da bi se, če že ne revija, izdal vsaj perio- dični bilten informativnega zna- čaja, v katerem bi se obravna- vali problemi dnevnih političnih, kulturnih, prosvetnih in gospodarskih težav, nadalje odnosi držav- nih in političnih oblasti do naših zahtev in naših pravic, t.i. pravic, ki izhajajo tudi iz repu- bliške ustave in iz posebnega sta- tuta, priložnega londonski spo- menici o soglasju. Ker je večja revija za dogleden čas za gotovo težko izvedljiva, bi ne smela biti nemogoča izdaja biltena v italijanskem jeziku, ki bi z go- rno problematiko informiral ita- lijanske, predvsem napredni tisk in široko italijansko javnost. Ne izražam samo lastnega mnenja, ko pravim, da bi do takega ča- prav skromnega in priložnostnega biltena v doglednem času, mogoče vsekakor priti in to v interesu resnice in v korist Slovencev v Italiji, toda nič manj tudi v in- teresu Italijanov.

«Ko je komisija pri svojem kri- tičnem pregledovanju in ocenje- vanju slovenskega naprednega manjšinskega tiska naletela na glasove, da bi bilo morda umes- no ukiniti gorisko »Sočo«, ki je pogosto bila dvojniški marsikateri goriški izdaji »Primorskega dne- vnika« in da bi bilo napore za iz- dajanje »Soče« koristneje združi- ti s »Primorskim dnevnikom«, je po vsestranskem obravnavanju razlogov, ki so govorili za ali proti temu, prišla do zaključka, da bi se »Soča« pod doletimi pogoji mogla ukiniti. Pri tem obravnavanju in pri sklepih so sodelovali tudi goriški tovarši.

Ta sklep je komisija posredovala kot svoje mnenje prazidatim go- riskim krogi in ti so ga tudi sprejeli. Eden od razlogov za ta sklep je bila potreba po dimboji učinkovitem glasilu, ki naj bi obveščal Goričane s sodobno na- glico. Nadaljnji razlog je bila po- treba po povezovanju tržaškega področja z goriškimi in pri spo- lno dejstva, da živimo v isti deželi, in da nas tare ista problematika.

Za ukinjeno »Sočo« pa so goriški Slovenci dobili ustrezno poveča- nje prostora v »Primorskem dnevniku«. Vsekakor je treba Go- riskim, ki so se odrekli svoji »Soči«, izreči priznanje za njih uvidenost.

«Ker se je »Primorski dne- vnik«, po ukinitvi »Soče« leta 1961, na Goriškem razširil, more nekda- njem bravcem »Soče« nuditi več vesti in več prostora za specifi- čno goriško problematiko in zato je bil gornji ukrep utručen in njekova umestnost dokazana.

«Predmet razpravljanja naše ko- misije so bili nadalje in še po- sebno »Primorski dnevnik«, mla- dinski list »Galeb« in glasilo Slo- vences v videmski pokrajini »Ma- tajur«.

Nič manj pozornosti ni naša ko- misija posvetila skrbi za izda- vanje slovenske knjige na našem področju. Ko je bila poudarjena potreba, da pridemo ponovno do svoje kulturne revije, kakršna je bila nekoč revija »Razgledi«, je bilo poudarjeno tudi, da se za- vzamemo za to, da bi naši knji- ževniki mogli svoja dela tiskati na Tržaškem. Tako bi prišla do izraza močna ustvarjalna sila slo- venskih književnikov — Tržača- nov in Goričanov. Uresničenje te zahteve pa so doslej preprečile objektivne ovire. Naklade knjige, ki bi vsaj primerno mogla kriti svoje izdatke za tisk in ostale stroške, naša skupnost ne more absorbirati. Morda bi bilo treba iskati rešitev tega pekočega in od vseh prizadetih živo občutnega problema v tem, da naši književ- niki najdejo založnika v Slove- niji in se z njim domeniijo za odstop določenega števila izvo- dov, ki bi se prodali na našem ozemlju. Ni dvoma, da bo naša zveza nudila vsa svoja pomoč na- dični bilten informativnega zna- čaja, v katerem bi se obravna- vali problemi dnevnih političnih, kulturnih, prosvetnih in gospodarskih težav, nadalje odnosi držav- nih in političnih oblasti do naših zahtev in naših pravic, t.i. pravic, ki izhajajo tudi iz repu- bliške ustave in iz posebnega sta- tuta, priložnega londonski spo- menici o soglasju. Ker je večja revija za dogleden čas za gotovo težko izvedljiva, bi ne smela biti nemogoča izdaja biltena v italijanskem jeziku, ki bi z go- rno problematiko informiral ita- lijanske, predvsem napredni tisk in široko italijansko javnost. Ne izražam samo lastnega mnenja, ko pravim, da bi do takega ča- prav skromnega in priložnostnega biltena v doglednem času, mogoče vsekakor priti in to v interesu resnice in v korist Slovencev v Italiji, toda nič manj tudi v in- teresu Italijanov.

«Dr. Kukanja je nato zaključil: »Naša komisija za tisk je ob raz- nih prilikah preko zveze izrazila svoj protest, da se za ozivo v Listu zakonskih objav tržaške prefektуре, ki je poleg slovenske- ga prevoda Uradnega vestnika g. komisiarja za Tržaško o- zemlje edina redna uradna publi- kacija v našem jeziku, zahteva poleg plačila za obvezno italijan- sko besedilo še plačilo za sloven- ski prevod. Vsekakor mora tudi danes ponovno izraziti svoj odpr- ta, da uveljavljanje naših jezikov- nih pravic stane Slovence še enkrat toliko kot ostale državljanje.

Literarna nagrada

SANGUINETTO (Verona), 29. — Tudi letos je bila pod pokrovit-eljstvom UNESCO razpisana na- gradna »Castello« za novo zbirko pravljic ali novel ali za roman, namenjen otrokom. V poštev pri- deajo dela, ki niso izšla pred 15. majem 1961. Nagrada znaša pol- milijona lir, Hkrati je bila razpi- sana nagrada »Clara Taidelli Ro- ghi« v znesku 200.000 lir za di- plomsko delo na pravni fakulteti, da za ženskega kandidata na kateri koli univerzi v Italiji.

Radio Trst A

7.00: Koledar; 7.30: Juranja glas- ba; 11.30: Iz slovenske pesmarice; 12.30: Za vsakogar nekaj; 13.30: Glasba iz filmov; 17.00: Orkester Franca Valtanera; 17.30: Pesni in plesni ritmi; 18.00: Slovenska za Slovence; 18.15: Umetnost, knji- ževnost in prireditve; 18.30: Ital- janski operni pevi; 19.00: Zdrav- stvena oddaja; 19.15: Glasbeni ka- leidoskop; 20.00: Sport; 20.30: Ra- dijska igra Edmunda Duneja »Ti- gris«; 21.30: Prijetni spomini; 22.00: Koncert, na programu skladbe Bo- huslava Martinjupa; 22.30: Melodije v polmrazu.

12.35: Tretja ura; 14.30: Prija- telj četvrti; 14.30: Drugo in tretje delanje Menotti-jeve opere »Vane- san«; 15.25: Pesmi brez besed; 15.40: Dantejev »Pekel«, 4. spev.

Koper

6.15: Juranja glasba; 7.00: Pre- no; 7.15: Glasba za dobro ju- tro; 8.00: Prenos RL; 12.00: Opol- danski kockaji; 12.40: Lahke glas- ba; 12.45: Operne skladbe; 13.15: Kultura in umetnost; 13.40: Za- bavi ritmi; 14.00: Odmevi iz Jugo- slavije; 14.30: Za oddih in razve- drilo; 15.30: 2300 primorskih stu- dentov; 16.00: Otroški kotiček; 16.30: Simfonični koncert; 17.40: Kallian- ski pevi; 18.00: Prenos RL; 19.00: Orkester p. v. Rudolfa Risavija; 19.30: Prenos RL; 22.15: Orkester Edmunda Rosa; 22.35: Premiora Simfonijski; 23.00: Prenos RL.

Nacionalni program

6.30: Vreme in ital. morjini; 8.30:

Trst

7.00: Koledar; 7.30: Juranja glas- ba; 11.30: Iz slovenske pesmarice; 12.30: Za vsakogar nekaj; 13.30: Glasba iz filmov; 17.00: Orkester Franca Valtanera; 17.30: Pesni in plesni ritmi; 18.00: Slovenska za Slovence; 18.15: Umetnost, knji- ževnost in prireditve; 18.30: Ital- janski operni pevi; 19.00: Zdrav- stvena oddaja; 19.15: Glasbeni ka- leidoskop; 20.00: Sport; 20.30: Ra- dijska igra Edmunda Duneja »Ti- gris«; 21.30: Prijetni spomini; 22.00: Koncert, na programu skladbe Bo- huslava Martinjupa; 22.30: Melodije v polmrazu.

12.35: Tretja ura; 14.30: Prija- telj četvrti; 14.30: Drugo in tretje delanje Menotti-jeve opere »Vane- san«; 15.25: Pesmi brez besed; 15.40: Dantejev »Pekel«, 4. spev.

Koper

6.15: Juranja glasba; 7.00: Pre- no; 7.15: Glasba za dobro ju- tro; 8.00: Prenos RL; 12.00: Opol- danski kockaji; 12.40: Lahke glas- ba; 12.45: Operne skladbe; 13.15: Kultura in umetnost; 13.40: Za- bavi ritmi; 14.00: Odmevi iz Jugo- slavije; 14.30: Za oddih in razve- drilo; 15.30: 2300 primorskih stu- dentov; 16.00: Otroški kotiček; 16.30: Simfonični koncert; 17.40: Kallian- ski pevi; 18.00: Prenos RL; 19.00: Orkester p. v. Rudolfa Risavija; 19.30: Prenos RL; 22.15: Orkester Edmunda Rosa; 22.35: Premiora Simfonijski; 23.00: Prenos RL.

Nacionalni program

6.30: Vreme in ital. morjini; 8.30:

Il. program

9.00: Juranja vesti; 10.00: New York-Rim-New York; 11.00: Glas- ba za vas, ki delate; 14.00: Za sam orkester; 15.00: Plošče; 15.15: Ital- janske pesmi; 16.00: Giro d'Italia; 17.15: Riddle in njegov orkester; 18.30: W. S. Maugham ali vodo di- pintov, zadnje nadaljevanje; 20.20: Giro d'Italia; 20.40: Glasbeni ka- leidoskop; 21.45: Simfonični kon- cert; 22.30: Poje Perry Como.

17.00: Simfonični koncert; 18.00: Spanska kultura; 18.30: Haydnove skladbe; 19.15: Ital. periodični tisk; 20.00: Vsakovečerni koncert; 21.30: Tragedija »Elektra«.

III. program

5.00: Dobro jutro; 8.05: Operni spored; 8.35: Pisani svet pravljic; 9.25: Povečke za stare in mlado; 10.15: Borbeni skladatelji; 11.00: Neznan glas vlinje; 11.15: Ciovek in zdravje; 11.25: Daquiti; Kuvavi- ca; 11.27: Santele; Sonata za violon- čelo in klavir; 12.05: Izra Andri- Blumauer; 12.15: Kmetijski nasve- ti; 12.25: Melodije; 13.15: Obvesti- la in zabavna glasba; 13.30: Od ari-

Ital. televizija

8.30, 13.30, 14.30 in 14.40: TV- soła; 16.00: Giro d'Italia; 17.30: Program za najmlajše; 18.30: TV- dnevnik; 18.45: Gaspare Cataldo: »La strazio della vedova«; 19.50: Ital. Rediti kriz; 20.00: Sport; 20.30: Dnevnik; 21.05: Politika; tribuna; 22.05: Bonsor Catherine; 23.05: TV- dnevnik.

Ljubljana 18.00: Zajci v tovarni; 18.15: 18.10: Risani film; 18.20: Na svet; O razmnoževanju okrasnih rastlin; 18.30: Sporti dan v soli; 18.40: S kamero po Afriki — fil- m; 19.05: Raziskovalni reaktor »Triga- v Ljubljani; Zagreb 17.30: Otroci; 19.30: Veter — film; Ljublj- ana 19.30: TV obzornik; JRT 20.00: Ital. Rediti kriz; 20.00: Sport; 20.30: Dnevnik; 21.05: Politika; tribuna; 22.05: Bonsor Catherine; 23.05: TV- dnevnik.

Jug. televizija

Ljubljana 18.00: Zajci v tovarni; 18.15: 18.10: Risani film; 18.20: Na svet; O razmnoževanju okrasnih rastlin; 18.30: Sporti dan v soli; 18.40: S kamero po Afriki — fil- m; 19.05: Raziskovalni reaktor »Triga- v Ljubljani; Zagreb 17.30: Otroci; 19.30: Veter — film; Ljublj- ana 19.30: TV obzornik; JRT 20.00: Ital. Rediti kriz; 20.00: Sport; 20.30: Dnevnik; 21.05: Politika; tribuna; 22.05: Bonsor Catherine; 23.05: TV- dnevnik.

Goriško-beneški dnevnik

S SEJE OBČINSKEGA SVETA V GORICI

Sejem v Ljubljani je dal priložnost za sodelovanje med mejnimi deželami

Tako je odgovoril župan na interpelacije MSI
Soglasna odobritev asfaltiranja mestnih ulic

Na sinočnji seji občinskega sveta v Gorici je župan dr. Peteržon najprej izrazil v imenu mesta dobrodošlico novemu nadškofu. Tako zatrdi, da svetovalec Batello, Bertram, žulianisti postavljeni županu nekaj vprašanj ter med drugim izrazil negotovost zaradi predlogov seji občinskega sveta.

Sledila je razprava o interpelaciji misovskega zastopnika Pascolija glede udeležbe župana in odbornikov na seju Alpe-Adria v Ljubljani, ki je bila predložena 10. t. m.

Župan je odgovoril, da je občinski odbor s svojim pristankom na vabilu za to udeležbo ravnal v svojo odgovornost in realistično. Sejem v Ljubljani je predstavljajo ugodno priložnost za sodelovanje med tremi območnimi deželami. Na tem seju so razpravljali tudi razni goriški operativci, ki so se vključili v resolucije za čimprejšnjo izvedbo avtomobilske ceste Palmanova-Gorica-Ljubljana, ki so jo podpisali tudi svetovalec MSI.

Kar se deportirancev tiče, ki jih Interpelacija tudi omenja, je župan odgovoril, da so ti deli goriške zgodovine, ki se bo vedno upoštevala.

Glede na vizum, ki je bil izdan za zamudo De Simoniju, je župan pojasnil, da je bila ta zadeva tudi urejena s potrebnimi pojasnili, razlago in opravičili. Občinski odbor, je zaključil župan, in tudi delegacija sta izvedli svojo misel v korist našega mesta in ne bomo opustili nobene prilike za nadaljevanje izboljšanje dobrega sosedstva.

Ovdatnik Sfiligoy je takoj potem protestiral, ker župan še ni pojasnil, da je prišlo do interpelacije, ki jih je poslala njegova skupina še pred tisto, o kateri se je včeraj razpravljalo, pa še niso prišli na dnevni red. Župan je vzel to na znanje in pojasnil, da je na dnevnem redu 21. interpelacija in resolucija ter 70 drugih argumentov.

Po tem uvodu so svetovalec prešli na dnevni red in kot prvo točko so odobrili na predlog odbornika za javna dela Lupierija izdati 12.800.000 lir za popravilo nekaterih mestnih cest in ulic s spalnimi. Med temi ulicami so tudi Campi, Buffolini, Palmanova, Garzanti, itd. Gre predvsem za ulice, kjer se ni urejena kanalizacija in druge naprave ter jih bo treba še razkopati. Pri tej točki je interveniral še celotna skupina, ki je predlagala, da se druge ulice kot nujno potrebne za popravilo ter priporočili na obnem uredijo vsaj na eni strani tudi pločnike. Med temi ulicami je bilo govora tudi o ulici.

PROMETNA NESREČA V RUPIJAH

Motociklista iz Zdravščine trčila v avtobus ATA

Na opazovanju so pridržali voznika, medtem ko se bo sovozač zdravil samo 10 dni

Ob 13.25 se je pripetila prometna nesreča: trčila sta avtobus družbe ATA, ki vozi na progi Gorica-Sovodnja, in motociklist iz Zdravščine.

Avtobus ATA, ki ga je vozil 53-letni Adone Marenzon iz Gorice, U. Ponič del Torrone 12. se je pravkar pripeljal na križišče v Rupijah, kjer je zadnja postaja. Z nasprotni strani, in sicer iz Zdravščine, pa se je pripeljal na motorji proti Sovodnjam 34-letni Giuseppe Visintin iz Zdravščine, ki je vozil na zadnjem sedcu 21-letnega Costantina Gregorija, prav tako iz Zdravščine.

Pri trčenju sta motociklista padla na tla in se dokaj hudo poškodovala. Z zasednim avtomobilom so ju odpeljali v civilno bolnišnico, kjer so Visintinu ugotovili udarec na glavi, kok, pretres možganov ter poškodbe na prsnem košu. Pridržali so ga na opazovalnem oddelku. Gregori se je prav tako udaril v glavo, dobil je šok in se bo zdravil 10 dni. Materialna škoda je na avtobusu znatna, večja pa je na motociklu. Na kraj nesreče je prišla prometna policija iz Gorice.

Trska v podplat

Ob 14.30 so pripeljali v civilno bolnišnico 6-letnega Nežija Gorjana iz Gorice, U. degli Scogli 51. Otrok je hodil bos po kuhinji in se mu je trska zapela v podplat leve noge. V bolnišnici so mu jo izvlekli ter mu rano razkužili in obvezali, nakar so ga poslali domov, kjer se bo zdravil 10 dni.

Urniki trgovin za danes in jutri

Zveza trgovcev goriške pokrajine je objavila urnik trgovin za danes, 31. maja na vnebohod, ki velja za vse trgovine goriške pokrajine.

Danes 30. maja: Vse trgovine se lahko zaprejo pol ure kasneje in sicer ob 20. uri.

Jutri 31. maja: vnebohod: Bode odprte v dopoldanskih urah: mesnice do 11. ure, trgovine s sadjem in zelenjavo do 12. ure, pekarnice in mlekarne do 12.30 in cvetličarne do 13. ure.

Nadškof obiskal goriško županstvo

Goriški nadškof Andrea Pangrazio je v družbi tajnika Bello-mija in duhovnika Cassettija včeraj ob 11. uri obiskal goriško županstvo, kjer ga je sprejel župan dr. Peteržon. V družbi podžupana Gallarottija in odbornika Moiseja. Župan je nadškofu predstavil zastopnike posameznih upravnih sektorjev.

DRUGI DAN POROTNEGA SODIŠČA V GORICI

Čuvaj vile Cattaruzzi pripoveduje o svojem srečanju z vlomilcema

Državni tožilec zahteval za Schifa 4 leta, 5 mesecev in 10 dni zapora, za Velvija pa 2 leti, 7 mesecev in 10 dni pogojno

Pozval je oba, naj gresta z njim k karabinierjem in tedaj sta ga napadla on pa da se je branil. Eden od obeh ga je ranil z nožem na glavi in na levi roki. S palico jima je izbil iz rok noža in zagrabil za prsi Velvija ter ga udaril s palico po glavi. Schiffo je hotel rešiti tovarnika in mu je vrzel kamen, ki ga je zadel v laket, da je spustil Velvija, ki ga je imel na ukeh in skušal ujeti Schiffo, ki je bil poleg njegovega avtomobila ter se odprl vrata vozila. Tako se je zgodilo, da sta mu oba paglavca ušla po polju in izginila v gozdu. Dodal je še, da se je za rano na glavi zdravil 20 dni, za ono na roki pa dva meseca.

V vprašanje branilca Pascolija je dodal, da sta mu obtožena povrnila materialno in moralno škodo. Sodišče je nato zaslišalo druge priče: oboje: Ganizzaro, vodja podjetja Mattioli je potrdil, kar je že znano iz obtožnice v zvezi s tem podjetjem ter dodal, da so dobili vso škodo povrneno. Isto je povedal tudi lastnik «Giulietta» Giordano Makuc, ki je dodal, da je kupil tisti dan avto iz druge roke.

Nič novega niso povedale tudi druge priče, med katerimi je bil

tudi lastnik samotne vile Guido Cattaruzzi iz Vidma.

Sledilo je zaslišanje nekaterih priči, ki jih je predlagala obramba. Profesorica Wanda Perna, ki je bila nekaj mesecev Velvijevo učiteljica, je poudarila, da se je ta vedno lepo obnašal doma in v šoli. Podobno so se izrazili tudi učenci: Celulosa Goriziana, kjer je bil nekaj časa zaposlen Velvi, Bruno Urizzi in Luciana Fuggini, ter don Panizza iz vzgojevališča v Levico, kjer je bil nekaj mesecev Velvi.

Oba branilca sta nato ponovila svoja zahteva, naj sodišče ponovno zasliši zdravnik dr. Branca iz Koprive in primarija dr. Aljaja iz pokrajinske umbolnice v zvezi z njunimi zdravniškimi izjavami, ki so v protislovju. Sodišče je njuno zahtevo zavrnilo in ob 13. uri prekinilo dopoldansko sejo. V popoldne je nadaljeval popoldne ob 16.30 z govorom drž. tožila dr. Marsija.

Pri popoldanski razpravi je državni tožilec dr. Marsi v več kot enournem govoru obravnaval zelo razširjen pojav mladinske kriminalite, ki jo moramo vzeti v svo resnostjo. Nato je podrobno obravnaval vse prestopke, za katere sta obtožena oba obtožena ter se zadržal zlasti pri vplomu v vilo in napadu na čuvaja Zugi-nija. Upošteval je tudi številne o-lajševalne okoliščine in pa dejstvo, da so bile vse prizadete stranke odškodovane za vso fizično in moralno škodo, ki so jo utrpeli. Glede Schifa je dejal, da je njegov položaj otežen zaradi prejšnjih obsoj, glede Velvija pa je izrazil upanje, da mu bo ta lekcijska služila v resen opomin, naj ne hodi več po takih poteh in naj se izogiba slabim družbam.

Zaključil je s predlogom, naj sodišče obsodi Renza Schifa na 4 leta, 5 mesecev in 10 dni zapora, na plačilo denarne kazni v znesku 37.000 lir, dalje na 4 mesece pripora in 15.000 lir globe. Za Gorizia Velvija pa je predlagal 2 leti, 7 mesecev in 10 dni zapora pogojno in plačilo 17.000 lir kazni. Poleg tega je zahteval za Schifa 1 leto policijskega nadzorstva in izpustbo državljanjskih pravic za pet let.

Kino

CORSO. 16.30: «Novi angelini». Zgodovinski pregled Italije. Mladini bo 16. letom vstop prepovedan. VERDI. 16.00: «Boccaccio 70», S. Loren. A. Ekberg in R. Schneider. Italijanski barvni film. Mladini od 16. letom vstop prepovedan. VITTORIA. 17.15: «Blue Hawaii». E. Presley in J. Blackman. Ameriški barvni film. CENTRALE. 17.00: «Osvojitelj Maracaiba». H. Von Borsov in B. Corey. Italijanski barvni film.

DEZURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna PONTONI BASSI. Raštel št. 26, tel. 33-49.

TEMPERATURA VCERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 20,8 stopinje ob 10.30, najnižjo 12 stopinj ob 2.30. Povprečne dnevne vlage je bilo 75 odst.

Izleti

Enodneveni izlet v Portorfo in Pirano privede prostovoljno društvo «Nas» prapota iz Peme in z Oslavja. Izlet bo v nedeljo 3. junija z avtobusom in si bodo udeleženci lahko ogledali tudi avto-moto tekme. Cena vožnje: štani po 700 in neštani po 600 lir. Vpisujejo: Marjan Sosi in Pevm. Branko Druovka na Oslavju in Branko Feri v St. Mavru. Vpisovanje se zaključuje v četrtek 31. t. m.

Opozorilo izletnikom iz Strande: Udeleženci izleta, ki ga je priredilo prostovoljno društvo «O. Zupančič» iz Strande v Istro, sporoča vodstvo izleta naslednje: Odnos avtobusa jutri 31. t. m., točno ob 7. uri s trga v Strandi. Na zadnjem ne bodo čakali. Prihod v Koper je predviden nekaj po deveti uri. Dopoldne ogled tovarne Tomos, nato skupno kosilo v Kopr. Popoldne obisk Portorfa in Pirana ter na povratku se izole. V večerji v Kopr, nato povratek domov.

Padci dijakov

pri teku čez ovire

Včeraj popoldne so bile na igrišču na Rojčah lahkoatletske srednjošolske tekme, na katerih so se pripetile tri manjše nezgode.

Ob 16.30 so pripeljali z zasebnim avtomobilom v civilno bolnišnico posrečene: dijaka 20-letnega Giannija Struchellija iz UL. Fatebenefratelli 155, 17-letnega Orlanda Pavlina Trumbusa iz UL. Favetti 21 ter 16-letnega Daria Tessarja iz Gradiške. Vsi so se ponesečili v teku čez zapreke.

Struchelli se je potekel po desni roki in si vnil levo zapestje. Pavlin se je udaril v levi komolec in si vnil levo zapestje. Tessarji se je prav tako udaril v levi komolec ter v nogo. Zdravniki so vsem predpisali 7 dni počitka.

Totocalcio

za tekme svetovnega prvenstva

Se danes je čas za igranje stavnega lista za tekme, ki se v okviru prvenstva za pokal Rimet. Na listku so srečanja, ki jih bodo igrali 31. t. m., 2., 3., 6. in 7. junija.

SZ - Jugoslavija 1 X 2
Italija - Nemčija 1 X
Madžarska - Anglija 2 1
Urugvaj - Jugoslavija 1 X 2
Italija - Cile 1
Brazilija - CSSR 1
Nemčija - Svica 1
Brazilija - Španija 1
Argentina - Madžarska 1 X
Italija - Svica 1
Belgarija - Anglija 2
Španija - CSSR 1

Sportsport

svetovno nogometno prvenstvo

Danes začetek borb za pokal Jules Rimet

Po dolgih mesecih suše dež nad čilskim ozemljem

SANTIAGO, 29. — Končno je nastopil toliko pričakovani dan začetka svetovnega nogometnega prvenstva za pokal Rimet. Danes se bodo začele prve borbe, ki se bodo, v načno bolj razburjajo, in napetem ozračju, ponavljale vse do srede junija.

Kdo bo zmagal? To je prvo vprašanje, ki si ga zastavljajo ljubitelji tega športa. Eni so za to reprezentanco, drugi pa za drugo, toda nihče danes ne more stoddstotno staviti na nobenoга od udeležencev.

Štirinajst reprezentanc se bo potegovalo za 30 cm visok, 4 kg težak in nad milijon vreden zlati pokal Jules Rimet. Od teh samo dve se lahko potegujeta za dokončno osvojitve trofeje. Kot je znano, pride pokal v končno last reprezentanci, ki je trikrat (pa čeprav ne zaporedno) osvojila zmago na turnirjih svetovnega prvenstva. To sta Italija in Urugvaj. Trditelj, da je to nemogoče, ni ne-

smiselno: Urugvaj zelo verjetno preživi krizo, Italija pa je bila slabo pripravljena in ima vrhu tega slabo vodstvo, zaradi česar je težko, da bo šla preko četrtfinala. Sicer zadnja beseda še ni izrečena in bo treba počakati svoj na izide prvih nastopov.

V prejšnjih svetovnih prvenstvih je zmaga pripadala 1930. letu Urugvaj, 1934 in 1938. Italiji, 1950. ponovno Urugvaj, 1954. Nemčiji in končno 1958. letu Braziliji. Osem mesecev se je pojavil prva nadež. Ta pa se je pojavil prva Naraivo je, da se nekateri, tega zelo veselijo. Največ nadejajo v vrstah angleške reprezentance, medtem ko nemški in sovjetski igralci niti najmanj ne skrivajo zaupanja. Za njih je težak teren in blatno igrišče ideološko prizorišče za prikaz njihove sposobnosti. Nasprotno pa so splošno priljubljeni zaradi virtuozi-ka tla slaba podlaga za virtuozne Brazilcih in predvsem italijanskih nogometašev, katerim bo ugaia suha in sončno vreme. Bo imel torej dež glavno besedo pri dodelitvi naslova? Upati je, da ne.

Minister za notranje zadeve je izjavil, da je prišlo v Čile z nezgodami, da prisostvuje srečanjem za pokal Rimet, preko 3000 turistov in tistih 549 iz Argentine, 404 iz Brazilije, 248 iz Nemčije, 127 iz Italije, 110 iz Anglije in 108 iz Španije. Preostali so iz južnoameriških držav, a tudi iz Gene in Kona.

Na 400 m v 4 slogih
Nov italijanski rekord
Massima Rosija

RIM, 29. — Član RN Livorno Massimo Rosi je danes s časovnim 5'24"6 izboljšal italijanski državni rekord v plavanju na 400 m v štiri slogih. Rosi je preplaval 100 m metuljčka v 1'11", 100 m hrbtno v 1'21", 100 m prsno v 1'36"6 in 100 prosti v 1'18"3. Prejšnji rekord je s 5'28"1 pripadal Pietru Pagniniu iz Neaplja.

DILETANTSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Svetoivančani prvaki B skupine

V četrtek za meddeželni naslov S. Giovanni - Casarsa

Za večino enajstoric diletantskega prvenstva je konec veselja in trpljenja. Samo zmagovalci posameznih skupin bodo morali stati na razpolago trenerjem, ker jih še čakajo najprej tekme meddeželnega in najbolj uspešne tudi vsedržišnega znanja.

V B skupini so si Svetoivančani zagotovili zmago in so pustili za seboj zelo nevarno Sangiorgino tekletos precej nestalno Ponziano. Za naslov prvaka je borba potekala vse do zadnjega zavrtilja, ko je Sangiorgina sprejela v goste Ponziano, medtem ko so Svetoivančani igrali na lastnih tleh proti Grazezu. Zmaga bi Tržačanom prinesla dokončno lovoriko, medtem ko bi jih sprevel neodločen izid v kaj neveličen položaj. Toda Svetoivančani so si zmago priborili z voljo in odločnostjo in ker si je tudi Sangiorgina osvojila na račun Ponziane obe točki, je ostala lestvica nespremenjena.

Svetoivančani se bodo morali sedaj pomeriti z zmagovalcem A skupine istega prvenstva in sicer

SZ Bor

Trening moške ekipe, ki bi morala biti v sredo, odpade in bo v petek ob 20. uri.

IVO ANDRIĆ

Travniška kronika

SO. KONZULSKI ČASI

Z velikim razumevanjem je spremljala usodo bivše, ločene cesarice Josephine. Tako je še njena potreba po joku imela daljine in spodoben vzrok, kar je polkovniku prihranilo marsikatero neprijetno uro.

Tudi v francoskem konzulatu je to leto življenje teklo brez sprememb in razburjenj. Ob koncu poletja je Daville poslal najstarejšega sina v licej v Francijo. Tudi Davnov sin je bil na konzulovo priporočilo sprejet med državne golejce in je odšel v Pariz.

Davna je bil ves zmešan od sreče in ponosa. Mrk in zagorel kot ogel se ni znal glasno in vidno veseliti kakor drugi ljudje; samo trepetal je kakor trepetljiva po vsem životu, ko se je zahvalil Davillu in ga prepeščeval, da je vsak trenutek pripravil žrtvovati življenje za konzulat. Tako velika je bila njegova ljubezen do sina in želja, da mu prisrbi lepše, boljše in dostojnejše življenje, kakor ga je imel sam.

Tudi drugace se je to leto lahko imenovalo srečno, ker je potekalo enolično, mirno in neopazno.

V Dalmaciji je bil mir, meje brez spopadov. V Konaku se ni nič dogajalo. Konzula sta se srečevala ob nedeljah brez prisrčnosti in ožega stika kot doslej in se bučno opazovala v delovnih dneh, toda brez mrznje in pretirane gorečnosti. Ljudje vseh ver so se počasi privajali konzulatoma. Ko so videli, da ju vse dosedanje težave in nadloge niso pognale iz Travnika, so se začeli pomirjati, sodelovati z njima in ju upoštevati v vseh svojih poslih in navadah.

Tako je potekalo življenje mesta in konzulatov od poletja do jeseni, od zime do spomladi, brez dogodkov in drugih

sprememb, razen tistih, ki jih prinašata vsakdanje življenje in menjava letnih časov.

Toda kronika srečnih in mirnih let je kratka.

19.

Isti kurir, ki je aprila 1811 prinesel v Travnik časnik z novico, da se je Napoleon rodil sin, ki bo nosil naslov rimskega kralja, je izročil von Mittererju dekret, s katerim je bil premeščen iz Travnika in dodeljen vojnomu ministertvu.

To je bila torej rešitev, ki jo je polkovnik z družino čakal že leta in leta. Sedaj, ko je prišla, je bila videti silno preprosta, razumljiva sama po sebi. In kot vse rešitve je prišla prepozno in prezgodaj. Prepozno, ker ni mogla spremeniti ne olajšati vsega, kar so pretrpeli v kanjanju; prezgodaj, ker je kot vsaka sprememba sprožila polno novih vprašanj (selitev, denar, nadaljnja kariera), na katere doslej niso mislili.

Ana Marija, zadnje mesece čudovito pomirjena in utišana, je buhnila v jok. Kot vsi ljudje njene vrste je jokala zaradi bolezn in zdravlja, zaradi želje in njene izpolnitve. Šele burna scena s polkovnikom, ko mu je naštel vse, kar bi moral on, ko bi hotel in se upal, očitati njej, ji je dala dovolj moči in spodbude, da je začela pač spravljati za odhod.

Nekaj dni kasneje je prišel novi generalni konzul, polkovnik von Paulić, doslej poveljnik graničarskega polka v Kostanjci, da osebno prevzame dolžnost od von Mittererja.

Prihod novega avstrijskega konzula je bil v sončnem aprilem dnevu zelo slovesen in dostojanstven, čeprav vezir ni poslal bogve koliko ljudi k sprejemu. Mladostni in postavni von Paulić na odličnem konju je pritegnil nase vse poglede in vzbudil radovednost in skrito občudovanje celo pri takih, ki bi tega nikoli ne priznali. Ne samo on, temveč tudi njegovo spremstvo je bilo čedno, bleščeče in okrašeno kot pri paradi. Tisti, ki so ga videli, so pripovedovali drugim, ki niso bili na trgu ali pri oknih, kak junak in lepote je novi avstrijski konzul.

In ko je čez dva dni v slovesnem sprejemu in spremljanju od von Mittererja šel na prvi obisk k vezirju, se je zgodilo nepričakovano čudo. Ljudje so gledali sprejod, iskali z očmi novega konzula in molče dolgo zrlj za njim. Turkinje so ku-

kale iz svojih zamrežij, otroci so plezali na ograje in zidove, toda od nikoder ni bilo niti glasu; nobene sramotilne besede. Le Turki v trgovinah so ostali enako nemrični in mrki.

Taka je bila prva pot novega konzula v Konak in nazaj. Von Mittererja, ki je prej povedal von Pauliču, kako sta bila on in njegov francoski tovariš sprejeta pred nekaj leti ob prvem sprejodu skozi Travnik, je ta sprememba razočarala. V nastopu slabe volje, ki je bila precej podobna nevoščljivosti, je novemu konzulu na drobno naštel žalitve, s katerimi je bil prej obkledan. Pripovedoval mu je to bolesto in z rahlim očitkom v glasu, kakor bi bil on, von Mitterer, s svojim trpljenjem utrl to lahko in prijetno pot svojemu nasledniku.

Toda novi generalni konzul je bil take vrste človek, da se je vedno zdelo, da so mu vsa pota utrla.

Paulić je izhajal iz bogate pomenceh zagrebške družine. Mati mu je bila štarskega Nemka iz velike hiše von Niedermayerjev. Bil je tridesetleten, izredno lep možak, postaven, zlahkati polti, s kratkimi rjavimi brki, ki so mu senčili usta, z velikimi rjavimi očmi, v katerih so iz globoke sence sijale temnomodne zenice; imel je goste, naravno kodrate lase, ostržene po vojaško. Iz njega je velo nekaj meniško čistega, hladnega in umirjenega, toda brez sledi notranjih bojov in pomislekov, ki tolikokrat vtisnejo bridkoben pečat obličju in vedenju mnogih menihov. Vse to nienavadno lepi človek se je gibal in živel kot v nekakšnem ledenem oklepu, za katerim je izginjalo vsako znamenje osebnega življenja ali človeških zahtev in slabosti. Tak je bil tudi njegov govor, stvaren, ljubezniv in docela brezobseben, tak njegov globoki glas in nasmeh, ki je z belih in pravihlinh zob vseh kot hladna mesečina obsijal njegov kamniti obraz.

Ta umirjeni podkolovnik je bil nekako nenavadno bogatasko dede, čudež dobrega spomina in prezgodnje dozorelosti, potem pa eden tistih izrednih dijakov, ki se pojavijo komaj vsakih deset let, katerim ni šola nič posebnega in ki napravijo po dva razreda hkrati. Očetje jezuiti, pri katerih je ta čudežni otrok študiral, so že mislili, da bodo dobili z njim eno tistih popolnih osebnosti, ki stoje kot ogelni stebri v stavbi

jezujskega reda. Toda ko je dopolnil štirinajsto leto, je fant samostanu nenadoma obrnil hrbet, pokopal vse upe očetov jezuitov in si izbral vojaški poklic. V tem so mu pomagali tudi starši, posebno mati, ki je imela v svoji družini živo vojaško tradicijo. In tako je od učenca, ki je vzbujal občudovanje svojih profesorjev klasičnih jezikov z naglico umevanja in širokim znanjem, postal vitek, bister kadet, ki so mu vsi prirokovali veliko bodočnost, zatem pa mlad oficir, ki ni kadil, ne pil, ki je bil brez dogodivščin z ženskami, brez sporov s starejšimi, brez dvobojev in dolgov. Njegova četa je bila najbolje urejena in opremljena, bil je prvi pri izpitih in vajah, in to brez tiste vne, ki spremlja kot neprijetna senca častilnepe ljudje v napredovanju.

Ko je prvi pri končal vse izpite in tečaje, se je von Paulić spet proti pričakanju starejših posvetil službi na meji, kamor so navadno šli oficirji z manjšim znanjem in slabše podprti. Naučil se je turškega jezika, spoznal službo na terenu, način dela, ljudi in razmere. In ko so večne von Mittererjeve prošnje obrnile nase pozornost višjih, so staknili von Paulića kot tistega «famiilenloses Individuum», človeka brez družine, po katerem je klical polkovnik iz Travnika.

En sedaj je preutrujeni in od mnogovrstnosti življenja preplašeni von Mitterer lahko opazoval mladega moža in njegov nenavaden način dela. Pred njegovimi očmi in pod njegovimi rokami so vsi opravki postali prosilno jasni, se lahko in naravno razvrščali v prostoru in času brez gneče in amote, brez naglice in zamude. In vsi so se zaključili lepo in gladko kakor račun brez ostanka. Človek je bil neke visoke nad njimi in izven njih, neumljiv in nedosegljiv; udeležen je bil pri teh poslih samo kot zavest in moč, ki jih razporeja, razpoljaja in rešuje. Novemu konzulu so bile popolnoma preznane vse tiste ovire, nepremagljive slabosti, simpatije in velika občutljivost, vsa tista čustvena obsedenja, ki spremljajo ljudi in delo, postavljeno pred nas, ki nas razburjajo, motijo, ovirajo in tolikrat dajo našemu delu smer, katere ni vsajmo želeli. Paulić je bil brez teh obremenitev. Tako je vsajmenil izmučeni von Mitterer, ki se mu je zdelo, da dela ta človek kakor višji duh ali kakor neobčutljiva narava.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠVO: TRST — UL. MONTECCHI 6-IL. TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predaj 559 — PODRUJNSKA GORICA: Ulica S. Pellico 1-II, Tel. 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — NAROCNINA: mesečna 650 lir. — Vnaprej: četrtletna 1800 lir, polletna 3500 lir, letošnja 6400 lir. — FLR: v tednu 20 din, mesečno 420 din. — Nedeljske: posamezna 40 din, letno 1920 din, polletno 960 din, četrtletno 480 din. — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5974. — Za FLR: ADIT. DZS, Ljubljana. Stritarjeva ulica 3-I, telef. 21-928, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 800-14/5-375. — OG:ASI: Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 100, finančno-upravni 150, ovrnitveni 120 lir. — Mali oglas 30 lir beseda. — Vsi oglas: se naročajo pri upravi. — Odgovorni urednik: ZANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst